

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทสรุปท้ายนี้จะครอบคลุมสรุปการวิจัยทั้งหมด นับตั้งแต่ความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและข้อเสนอแนะ การอภิปรายเกี่ยวกับการวิจัย ตลอดจนข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจระบบสังคมนาคมนที่ใช้ในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการวิจัย
2. เพื่อศึกษาถึงชนิดของข่าวสารที่ครูอยากทราบ
3. เพื่อที่จะหาว่าสื่อ (media) ในการสังคมนาคมนชนิดไหนที่ครู และครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด
4. วิธีการสื่อสารในหน่วยงานของโรงเรียนที่อยู่ในโครงการวิจัย
5. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคพร้อมทั้งวิธีการแก้ไขและปรับปรุงการสังคมนาคมนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งโรงเรียนกลุ่มนี้ออกเป็น 3 พวก คือ

1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวน 4 โรงเรียน
1.2 โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวน 12 โรงเรียน
1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวน 6 โรงเรียน

2. โรงเรียนสาธิต แบ่งออกเป็น 3 พวก คือ

1.1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน กรมการฝึกหัดครู
กระทรวงศึกษาธิการ

1.3 โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยครู กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ
ซึ่งใช้ 2 โรงเรียน คือ

1.3.1 โรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1.3.2 โรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

โรงเรียนดังกล่าวทั้งหมดอยู่ในจังหวัดพระนครและธนบุรีทั้งสิ้น

ประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ บุคคล 2 กลุ่ม คือ

1. ครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่

2. ครู - อาจารย์ ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ผู้ช่วยครูใหญ่ - ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่

2.2 หัวหน้าสายวิชา

2.3 ครูในสายวิชา

เครื่องมือการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 2 ชนิด คือแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) และแบบเปิดโอกาสให้ตอบ (Open - end) โดยแบ่ง
ออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการปฏิบัติด้านการศึกษาคือสื่อสารในโรงเรียน แบบสอบถาม
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับการสื่อที่ใช้ในการศึกษาคือสื่อสารในโรงเรียน แบบสอบถามเป็น
แบบมาตราส่วนประมาณค่า

ส่วนที่ 4 เกี่ยวกับเรื่องทั่วไปในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียน แบบสอบถาม เป็นแบบกา (Check) และแบบเปิดโดยเติมข้อความและตัวเลข แบบสอบถามนี้ให้ประชากรทั้งสองกลุ่มเป็นผู้ตอบโดยแยกออกโดยชัดเจน

การสร้างและทดสอบแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า ตำรา เอกสาร และรายงาน การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ พร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานค่านนี้ หลังจาก สร้างแบบสอบถามเสร็จได้ขอคำวิจารณ์และ เสนอแนะปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ผู้ควบคุม การวิจัย เมื่อแก้ไขเรียบร้อยแล้วได้นำไปทดสอบ (Try out) กับโรงเรียนประจำ จังหวัดที่ผู้วิจัยเคยปฏิบัติงานอยู่ และนิสิตปริญญาโทแผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการทดสอบปรากฏว่า สื่อความหมายตรงกับความมุ่งหมาย ของผู้วิจัยทุกประการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามแยกออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง คือครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่และครู - อาจารย์ การส่งและการรับแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยเป็นผู้ไปส่ง และรับด้วยตนเองทุกแห่ง เพราะขณะนั้นเป็นระยะเวลาที่โรงเรียนทั่วไปกำลังเตรียมจัด ทำขอสอบ และผู้วิจัยเกรงว่าจะได้รับความร่วมมือน้อย แบบสอบถามได้รับคืนทั้งสิ้น 320 ฉบับ (83.99%) เป็นของอาจารย์ใหญ่ 23 ฉบับ (88.46%) ครู - อาจารย์ 297 ฉบับ (82.96%) เมื่อแยกตามกลุ่มโรงเรียนปรากฏว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาได้คืน มา 278 ฉบับ (85.54%) โรงเรียนสาธิตได้คืนมา 42 ฉบับ (75.00%)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เปรียบเทียบสถานการณ์ต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างโดยคิดเป็นร้อยละ
2. เกี่ยวกับการปฏิบัติด้านการติดต่อสื่อสารในโรงเรียน ใช้วิธีสถิติความถี่

ดังนี้

- 2.1 หาเปอร์เซ็นต์ของคำตอบตามมาตราส่วนประมาณค่าของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายข้อ
- 2.2 หาค่าเฉลี่ยของคำตอบตามมาตราส่วนประมาณค่าของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายข้อ
- 2.3 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในข้อ 2.2 โดยใช้วิธีทดสอบความแตกต่าง $F - test$
3. เกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียน ใช้วิธีสถิติตามลำดับดังนี้
 - 3.1 หาเปอร์เซ็นต์ของคำตอบตามมาตราส่วนประมาณค่าของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายข้อ
 - 3.2 หาค่าเฉลี่ยของคำตอบตามมาตราส่วนประมาณค่าของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายข้อ
 - 3.3 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในข้อ 3.2 โดยใช้วิธีทดสอบความแตกต่าง $t - test$
4. เกี่ยวกับเรื่องทั่วไปในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียน แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น
 - 4.1 วิธีการสื่อสารในโรงเรียน เสนอโดยคิดเป็นร้อยละ
 - 4.2 เกี่ยวกับช่องทางการสื่อสาร เสนอโดยคิดเป็นร้อยละ
 - 4.3 เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เสนอโดยเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย
 - 4.4 เกี่ยวกับชาวที่แจ้งให้ครู - อาจารย์ทราบ เสนอโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย
 - 4.5 ชาวสำคัญที่ครู - อาจารย์อยากทราบจากมากไปหาน้อย เสนอโดยให้คะแนน 3 , 2 และ 1 คะแนน ตามลำดับจากผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน แล้วเรียงลำดับของชาวจากมากไปหาน้อย
 - 4.6 สิ่งที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารชนิดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ตามความเห็นของอาจารย์ใหญ่ และ ครู

ออกเป็น

- 4.7 การศึกษาคือสื่อสารขอราชการระหว่างบุคคลในระดับเดียวกัน
(เฉพาะครู - อาจารย์)
- 4.8 สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาคือสื่อสารในโรงเรียน ใช้มาตราส่วน
ประมาณค่า(Rating Scale) แล้วเสนอเป็นค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบ
เทียบระหว่างครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ และครู - อาจารย์
ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา และ ครูโรงเรียนสาธิต

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ พอจะสรุปผลของการวิจัยได้ดังนี้ คือ

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชาย 131 คน (40.94 %) หญิง 189 คน
(59.06 %) ครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ เป็นชาย 16 คน (69.57 %)
หญิง 7 คน (30.43 %) ครู - อาจารย์เป็นชาย 115 คน (38.72 %)
หญิง 182 คน (61.28 %)
- 1.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 30 - 39 ปี ซึ่งมีจำนวน
158 คน (49.38 %) ครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง
40 - 49 ปีมีจำนวน 12 คน (52.17 %) และครู - อาจารย์ส่วนใหญ่
มีอายุอยู่ระหว่าง 30 - 39 ปี มีจำนวน 156 คน (52.23 %)
- 1.3 วุฒิต่างการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีซึ่งมี
จำนวน 165 คน(51.56 %) ครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่และครู - อาจารย์
ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีซึ่งมีจำนวน 13คน (56.52 %) และ 152 คน
(51.18 %) ตามลำดับ และในบรรดาครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ 23 คน
มีผู้ที่มีวุฒิปริญญาเอก 1 คน(4.35 %)
- 1.4 อายุราชการของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามจะมีอายุ
ราชการระหว่าง 10 - 14 ปี ซึ่งมีจำนวน 123 คน (38.44 %)
ครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ส่วนใหญ่จะมีอายุราชการอยู่ระหว่าง 20 - 24 ปี
จำนวน 8 คน (34.78 %) และส่วนใหญ่ครู - อาจารย์มีอายุราชการ

- อยู่ระหว่าง 10 - 14 ปี ซึ่งมีจำนวน 120 คน (40.40 %)
- 1.5 ระยะเวลาที่ปฏิบัติราชการในโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาที่ปฏิบัติราชการในโรงเรียนระหว่าง 10 - 14 ปี ซึ่งมีจำนวน 118 คน (36.86 %) ครูใหญ่ - อาจารย์ใหญ่ ส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ระหว่าง 0 - 4 ปี ซึ่งมีจำนวน 9 คน (39.13 %) และ ครู - อาจารย์ส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ระหว่าง 10 - 14 ปี ซึ่งมีจำนวน 115 คน (38.72 %)

2. เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในด้านการติดต่อสื่อสารในโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า

2.1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 3 ขนาด อาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนมากในเรื่องการปฏิบัติงานในด้านการติดต่อสื่อสารในโรงเรียน ข้อที่อาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นแตกต่างกัน ได้แก่

โรงเรียนขนาดเล็ก

ข้อ 10 เมื่ออาจารย์ใหญ่สั่งงานไปแล้ว ครูได้ปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จภายในเวลาที่กำหนด อาจารย์ใหญ่มีความเห็นว่า ครูได้ปฏิบัติตรงตามเวลาในเกณฑ์บางครั้งเท่านั้น แต่ครูมีความเห็นว่า ครูได้ปฏิบัติตรงตามเวลาเกือบทุกครั้ง

โรงเรียนขนาดกลาง

ข้อ 4 ครูกล้าที่จะเสนอความคิดในการบริหารโรงเรียนหรือดำเนินงานของอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่มีความเห็นว่าครูได้ปฏิบัติในเกณฑ์บ่อยครั้ง แต่ครูมีความเห็นว่าครูได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์บางครั้ง

ข้อ 9 อาจารย์ใหญ่ได้ช่วยเหลือแนะนำทางปฏิบัติงานแก่ครู อาจารย์ใหญ่มีความเห็นว่า อาจารย์ใหญ่ได้ปฏิบัติบ่อยครั้ง แต่ครูมีความเห็นว่า อาจารย์ใหญ่ได้ปฏิบัติในเกณฑ์บางครั้ง

2.2 ในโรงเรียนสาธิต ข้อที่อาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นแตกต่างกัน ได้แก่

ข้อ 2 ในการวินิจฉัยสั่งการในการบริหารงานในโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ขอคำปรึกษาหารือกับครู อาจารย์ใหญ่มีความเห็นว่า ได้ขอคำปรึกษาหารือกับครูในเกณฑ์

บ่อยครั้ง แต่ครูมีความเห็นว่า อาจารย์ใหญ่ขอคำปรึกษาหารือกับครูเพียงบางครั้งเท่านั้น

ข้อ 3 ครูกล้าในการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน อาจารย์ใหญ่มีความเห็นว่า ครูได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์บ่อยครั้ง แต่ครูกลับมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติเพียงบางครั้งเท่านั้น

ข้อ 4 ครูกล้าในการที่จะเสนอความคิดเห็นในการบริหารโรงเรียนหรือการดำเนินงานของอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่มีความเห็นว่า ครูได้ปฏิบัติในเกณฑ์เกือบทุกครั้ง แต่ครูมีความเห็นว่า ครูกล้าปฏิบัติในเกณฑ์บางครั้งเท่านั้น

ข้อ 9 ในการประชุมครู ครูมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น อาจารย์ใหญ่มีความเห็นว่า ครูมีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นทุกครั้ง แต่ครูมีความเห็นว่า ครูมีโอกาสอยู่ในเกณฑ์น้อยกว่าความเห็นของอาจารย์ใหญ่

ข้อ 10 ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตรงตามเวลาที่กำหนด อาจารย์ใหญ่มีความเห็นว่าครูได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์เกือบบ่อยครั้ง แต่ครูมีความเห็นว่าครูได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์เกือบทุกครั้ง

2.3 เมื่อเปรียบเทียบความเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 3 ขนาด ปรากฏผลว่ามีเพียงข้อเดียวเท่านั้น ที่ทุกกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกัน คือ ข้อ 6 เมื่อมีข่าวลือที่ไม่ดีเกี่ยวกับโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ได้ออกกล่าวหรือประชุมให้ครูได้รับทราบ โดยครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเห็นว่า อาจารย์ใหญ่ได้ประชุมให้ครูได้รับทราบในเกณฑ์บ่อยครั้ง แต่ครูในโรงเรียนขนาดกลางมีความเห็นว่า อาจารย์ใหญ่ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระหว่างบางครั้งและบ่อยครั้ง ครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีความเห็นว่า อาจารย์ใหญ่ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์เพียงบางครั้งเท่านั้น

2.4 เมื่อเปรียบเทียบความเห็นระหว่างครูโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนสาธิต ปรากฏผลว่า มีความเห็นแตกต่างกันเพียงข้อเดียวเท่านั้น คือ ข้อ 6 เมื่อมีข่าวลือที่ไม่ดีเกี่ยวกับโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ได้ออกกล่าวหรือประชุมให้ครูได้รับทราบ ครูในโรงเรียนมัศึกษามีความเห็นว่า ได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระหว่างบางครั้งกับบ่อยครั้ง แต่ครูในโรงเรียนสาธิต มีความเห็นว่า ได้มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์บ่อยครั้ง

3. เกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า

3.1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 3 ขนาด อาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องสื่อทางวาจาที่ใช้ในโรงเรียนทุกข้อ และสรุปได้ว่า สื่อทางวาจาที่ใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษามากที่สุด คือ การประชุมครู ที่รองลงไปได้แก่การประกาศ และสื่อที่ใช้น้อยที่สุดในโรงเรียน คือ เครื่องคิดเลขภายใน ส่วนสื่อทางลายลักษณ์อักษรนั้น ปรากฏว่าสื่อที่ใช้มากที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาด คือ หนังสือเวียน และสื่อทางลายลักษณ์อักษร นอกจากนี้ได้มีการใช้น้อยมาก

3.2 ในโรงเรียนสาธิต อาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า สื่อทางวาจาที่ใช้น้อยที่สุด คือ การประกาศ สื่อที่ใ้รองลงไปตามความเห็นของอาจารย์ใหญ่ได้แก่ การพบปะเป็นรายบุคคล แต่ครูมีความเห็นว่าเป็นการพบปะเป็นกลุ่ม การประชุมครูเป็นสื่อที่ใช้น้อยเป็นอันดับที่สาม ส่วนสื่อที่ใช้น้อยที่สุด คือ เครื่องคิดเลขภายใน

ในด้านสื่อทางลายลักษณ์อักษรนั้น อาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า หนังสือเวียนเป็นสื่อที่ใช้น้อยที่สุด สื่อที่ใช้น้อยเป็นอันดับที่สอง อาจารย์ใหญ่มีความเห็นว่าได้แก่คู่มือครู แต่ครูมีความเห็นว่าเป็นวารสาร ส่วนสื่อทางลายลักษณ์อักษรที่ใช้น้อยที่สุด คือ จดหมายส่วนตัว

3.3 เมื่อเปรียบเทียบการใช้สื่อในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 3 ขนาด ปรากฏว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสามขนาดมีความเห็นสอดคล้องกันว่าสื่อทางวาจาที่ใช้น้อยที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ การประชุมครู สื่อที่ใช้น้อยที่สุด คือ เครื่องคิดเลขภายใน ส่วนสื่อทางลายลักษณ์อักษรที่ใช้น้อยที่สุดในโรงเรียน ได้แก่หนังสือเวียน ส่วนสื่อทางลายลักษณ์อักษรที่ใช้น้อยที่สุด ได้แก่ หนังสือพิมพ์ที่ออกในโรงเรียน

3.4 เมื่อเปรียบเทียบการใช้สื่อในการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนสาธิต ปรากฏว่า ครูในโรงเรียนทั้งสองประเภทมีความเห็นแตกต่างกัน โดยสื่อทางวาจาที่ใช้น้อยที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ การประชุมครู ส่วนในโรงเรียนสาธิต ได้แก่ การประกาศ สื่อทางวาจาที่ใช้น้อยเป็นอันดับที่สองในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้แก่การประกาศ แต่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้แก่การประชุมครู และสื่อทางวาจาที่ใช้น้อยที่สุดในโรงเรียนทั้งสองประเภท ได้แก่ เครื่องคิดเลขภายใน

สำหรับสื่อทางลายลักษณ์อักษรนั้น ครูในโรงเรียนทั้งสองแห่งมีความเห็นสอดคล้องกันว่า หนังสือเวียนเป็นสื่อที่ใช้มากที่สุด สื่อที่ใช้รองลงไปโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่คู่มือครู ส่วนในโรงเรียนสาธิตไคแก่การรายงาน และสื่อทางลายลักษณ์อักษรที่ใช้น้อยที่สุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่หนังสือพิมพ์ที่ออกในโรงเรียน แต่ในโรงเรียนสาธิตไคแก่จดหมายส่วนตัว

4. ในเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารในโรงเรียน ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ กล่าวคือ

4.1 ระบบสังคมนามที่ใช้ในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการวิจัย

ในโรงเรียนขนาดเล็กและกลาง ใช้ระบบสังคมนามจากอาจารย์ใหญ่ถึงครู (Downward) และจากครูถึงอาจารย์ใหญ่ (Upward) โดยตรงเป็นแบบ Two - way Communication (face to face)

ในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนสาธิต ใช้ระบบสังคมนาม 3 แบบคือ

1. จากอาจารย์ใหญ่ถึงครู (Downward) และจากครูถึงอาจารย์ใหญ่ (Upward) โดยตรง โดยเป็นแบบ Two - way Communication (face to face)

2. จากอาจารย์ใหญ่ผ่านผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่แล้วถึงครู (Downward) และจากครูผ่านผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่แล้วถึงอาจารย์ใหญ่ (Upward) โดยเป็นแบบ Two - way Communication และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่เป็นช่องผ่าน (Channel)

3. จากอาจารย์ใหญ่ผ่านหัวหน้าสายวิชาแล้วถึงครู (Downward) และจากครูผ่านหัวหน้าสายวิชาแล้วถึงอาจารย์ใหญ่ (Upward) ในกรณีที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสายวิชาโดยเป็นแบบ Two - way Communication และหัวหน้าสายวิชาเป็นช่องผ่าน (Channel)

4.2 ชนิดของข่าวสารที่ครูอยากทราบจากมากไปหาน้อย

โรงเรียนมัธยมศึกษา ไคแก่ข่าวต่อไปนี้

1. ข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในวงการศึกษ
2. ข่าวเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน

3. ชาวเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นเงินเดือน

4. ชาวทางวิชาการ

5. ชาวเกี่ยวกับสวัสดิการ

และ 6. ชาวเกี่ยวกับระเบียบต่าง ๆ

โรงเรียนสาธิต ไคแกชาวต่อไปนี้

1. ชาวเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน

2. ชาวทางวิชาการ

3. ชาวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในวงการศึกษ

4. ชาวเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นเงินเดือน

5. ชาวเกี่ยวกับสวัสดิการ

และ 6. ชาวเกี่ยวกับระเบียบต่าง ๆ

4.3 สื่อในการสังคมนาคมในโรงเรียนที่อาจารย์ใหญ่และครูยอมรับว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด ไคแก

1. สื่อทางวาจา คือ การประชุมครู

2. สื่อทางลายลักษณ์อักษร โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนสาธิต

มีความเห็นแตกต่างกัน คือ

โรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเห็นว่า สื่อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

คือหนังสือเวียน

โรงเรียนสาธิต มีความเห็นว่า สื่อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ

วารสาร

4.4 วิธีการสื่อสารในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการวิจัย ผลการวิเคราะห์พบว่า โรงเรียนโดยทั่วไป ใช้วิธีการสื่อสารแบบทางการมากกว่า วิธีการสื่อสารแบบไม่เป็นที่ทางการ

4.5 สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารในโรงเรียน ปรากฏว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนมากที่สุดคือ ความเข้าใจที่ต่อกัน สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนน้อยที่สุดคือ ระบบการเลื่อนชั้นเงินเดือน

4.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะ พอสรุปได้ดังนี้

1. เกี่ยวกับตัวผู้บริหาร ผู้บริหารควรจะได้เปิดแผนนโยบายให้ทราบวิธีการสื่อสารตามลำดับชั้นควรชัดเจน ผู้บริหารควรมีกรรมการบริหารชั้นคณะหนึ่งเพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในครูไคทราบทุกคน ไม่ควรใช้การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการมากเกินไป ควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. เกี่ยวกับหัวหน้าสาขาวิชา หัวหน้าสาขาวิชา ควรจะรับฟังความคิดเห็นของครูในสาขาวิชาบ้าง มีใจกว้างและเสียสละ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ครูในสาขาวิชา
3. เกี่ยวกับตัวครู ครูควรมีความเข้าใจที่ถูกต้องกัน มีความสามัคคี เมื่อได้รับคำสั่งแล้ว ควรปฏิบัติให้ครบและถูกต้อง และควรมีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ เพื่อจะได้ไม่ลืมกำหนดเวลาในการปฏิบัติงานตามคำสั่ง
4. เกี่ยวกับอุปกรณ์การติดต่อสื่อสาร ในโรงเรียนขนาดใหญ่ต้องการการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจำนวนการโทรเพื่อใช้ในการเดินหนังสือต้องมากพอกับความต้องการ และอุปกรณ์การติดต่อสื่อสารที่โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการคือ โทรศัพท์ภายในหรือเครื่องติดต่อภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่มีอาคารหลายหลังมีความต้องการอุปกรณ์ดังกล่าวสูงมาก นอกจากนี้ ควรจะมีห้องพักครูอยู่ใกล้ ๆ กัน เพื่อครูจะได้มีเวลาพบปะกันบ้าง และการประชุมครูควรมีบ่อยครั้งขึ้น

อภิปราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อถือได้พอสมควร เพราะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยจากประสบการณ์ เอกสาร รายงานการวิจัยและการสัมภาษณ์จากอาจารย์ใหญ่และครูบางคน ได้ตรวจแก้ไขโดยอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่งเมื่อนำไปใช้ปรากฏว่าสื่อความหมายตรงกันทุกประการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยคิดว่าได้ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะของการวิจัย และผลการวิจัยก็สามารถตอบปัญหาที่ต้องการทราบได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่าอาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนมาก ซึ่งแสดงว่าอาจารย์ใหญ่และครูมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องการติดต่อสื่อสารในโรงเรียนโดยสอดคล้องกับข้อสมมติของผู้วิจัยที่ไต่ตั้งไว้ สิ่งที่อาจารย์ใหญ่และครูมีความต้องการตรงกันก็คือ ควรจะได้มีการส่งคนมาคมนาในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรจะได้มีอุปกรณ์เพื่อใช้ในการส่งคนมาคมนาในโรงเรียน อุปกรณ์ดังกล่าวได้แก่ เครื่องติดต่อภายใน โรงเรียนที่มีอาคารหลายหลังมีความจำเป็นต่องานมาก โรงเรียนบางแห่งอัตราค่าส่งคนมาคมนา มีน้อยไม่พอกับความต้องการ ทำให้การเดินหนังสือล่าช้า

ขอเสนอแนะ

การวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการส่งคนมาคมนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลางเท่านั้น ถ้าได้มีการวิจัยต่อไปโดยใช้ประชากรจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาคบ้าง อาจจะนำมาเปรียบเทียบกับกรวิจัยครั้งนี้ได้ และถ้าได้มีการวิจัยต่อไปอีกในสถาบันอื่น เช่น ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา หรือในวิทยาลัยครูต่าง ๆ อาจจะทำให้ทราบแนวการปฏิบัติในด้านการส่งคนมาคมนาในสถาบันอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากในการบริหารสถาบันนั้น ๆ

ขอเสนอแนะแก่กรมวิสามัญศึกษา

ควรจะได้จัดหาอุปกรณ์การติดต่อสื่อสารให้กับโรงเรียนที่มีความต้องการมาก เพื่อให้อาจารย์ใหญ่และครูประหยัดเวลา และควรจะได้มีการอบรมเกี่ยวกับเรื่องการส่งคนมาคมนาโดยเฉพาะเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องยิ่งขึ้น